

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Інженерно-технологічний факультет

Кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 5 Безпека праці

Реалізується в межах освітньої програми «Кінологія»
за спеціальністю Н2 Тваринництво
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми-2025

(підп

(підпис)

к.т.н., доцент Ольга ВАСИЛЕНКО

(підпис)

Світлана ХУРСЕНКО

(підпис)

протокол від 09.06.25р. №15

Завідувач
кафедри

(підпис

Олександр КИСЕЛЬОВ

(підпис)

Ольга БОРДУНОВА

(ni

Вікторія ВЕЧОРКА

(підпис)

[Handwritten signature]

Игорь РУБЦОВ

Віктор ОПАРА

Thay
(pi)

Надія БАРАНИК

(підпис)

30.06

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Безпека праці			
Безпека праці					
1.	Факультет/кафедра	Інженерно-технологічний, охорони праці та фізика Біолого-технологічний, ТВіППТ та кінології			
2.	Статус ОК	обов'язковий			
3.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	ОП « Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва » Н2 Тваринництво			
4.	Рівень НРК	6			
5.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 15 тижнів (один семестр)			
6.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
7.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Загальний обсяг годин	Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
			денна/заочна	денна/заочна	денна/заочна
		30	30		90
8.	Вид контролю	іспит			
9.	Мова навчання	Державна (українська)			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Левченко І.В., к.с-г.н., доц. Василенко О.О., к.с.г.н., доц.			
11.	Контактна інформація	Викладач, доцент кафедри ТВіППТ та кінології Головний корпус, аудиторія 318; irunalevchenko@ukr.net Старший викладач кафедри охорони праці та фізики, аудиторія кафедри 307м, корпус №4, vasylenko.sume@gmail.com			
12.	Загальний опис освітнього компонента	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці охоплюють теорію і практику захисту людини від небезпечних і шкідливих факторів у всіх сферах людської діяльності, збереження безпеки і здоров'я в середовищі існування. Забезпечує загальну грамотність в галузі безпеки: ідентифікація (розпізнавання) небезпек, профілактику ідентифікованих небезпек відповідно до згаданої концепції залишкового ризику та дії в умовах надзвичайних ситуацій. Охорона праці містить такі складові частини: правові норми трудового законодавства, виробничу санітарію та гігієну праці, електробезпеку, засади безпеки праці, а також організація протипожежного захисту, надання першої допомоги потерпілим у разі нещасних випадків, що є основою для формування працезахоронного світогляду.			
13.	Мета освітнього компонента	полягає у формуванні у майбутніх спеціалістів умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління безпекою праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково- технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі; у наданні майбутнім фахівцям знань, реалізація яких на практиці сприятиме поліпшенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійним захворюванням,			

		виробничому травматизму тощо
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на вивченні дисциплін: Громадянська освіта, Вища математика, Менеджмент. 2. Освітній компонент є основою для вивчення: Адміністративний менеджмент, Навчальна практика, Виробнича практика
15	Політика академічної доброчесності	Система вимог, які ставляться перед здобувачем вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту: • проходження студентами етапів оцінювання у встановлені терміни; • виконання і захист письмових та практичних робіт у встановлені терміни; • дотримання при виконанні письмових робіт положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (https://bit.ly/2TNvfE0); • дотримання студентами кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ (https://bit.ly/3xf92wW). Підготовлені до оцінювання письмові роботи повинні бути оригінальними та виконані самостійно здобувачем вищої освіти. Письмові роботи, які виконані і здані із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на оцінку нижче від отриманого результату. Роботи, які виконані з низьким рівнем унікальності або є копією «чужої» роботи оцінюватимуться на «нуль» з послідуємим виконанням роботи згідно іншого оригінального індивідуального завдання. Передача письмових робіт відбувається після повторного виконання або доопрацювання. Списування із різних джерел інформації (в т.ч. із використанням мобільних девайсів та гаджетів).
16	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=1323
7	Ключові слова	Безпека, небезпека, умови праці, концепція, природні загрози, аварії, ризик. Правила безпеки, номенклатура

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН-3	ПРН-5	
ДРН 1. Виділяти та досліджувати основні принципи та способи забезпечення життєдіяльності людини. Надавати загальну характеристику середовища існування.	X		Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, захист практичних робіт Підсумковий екзамен
ДРН 2. Знати принципи надання першої долікарняної	X	X	Тестування, захист практичних робіт

допомоги, знати та визначати параметри виробничої санітарії, виявляти негативні фактори, в результаті яких виникають надзвичайні ситуації.			Підсумковий екзамен
ДРН 3 Розробляти та застосовувати заходи по захисту населення в повсякденних умовах та в умовах надзвичайних ситуацій; основи ліквідації негативних наслідків надзвичайних ситуацій;	X	X	Тестування, захист практичних робіт Підсумковий екзамен
ДРН 4. Ефективно використовувати положення нормативно - правових документів в своїй діяльності. Планувати і організовувати проведення навчання з питань охорони праці, орієнтуватися в питаннях та приймати участь в проведенні розслідування нещасних випадків на виробництві, володіти методами аналізу травматизму, володіти основними методами збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу.		X	Тестування, захист практичних робіт Підсумковий екзамен
ДРН 5. Досліджувати показники мікроклімату виробничих приміщень параметри запиленості, загазованості, освітлення виробничих приміщень, рівні виробничих шумів і вібрації та давати відповідну оцінку впливу зазначених параметрів на стан людини, визначати загальний вплив санітарно-гігієнічних		X	Усне опитування, розв'язання типових задач, тестування, захист лабораторних робіт Підсумковий екзамен

умов праці на організм працюючого та призначати можливі заходи по недопущенню їх шкідливого впливу.			
ДРН 6. Орієнтуватися у різноманітні технічних та протипожежних заходах та засобах безпеки праці, знати будову та уміти користуватися первинними засобами гасіння пожежі. Піклуватися про особисту та колективну безпеку і усвідомлювати необхідність обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.	X	X	Тестування, захист практичних робіт Підсумковий екзамен

**3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА БЕЗПЕКА ПРАЦІ
(ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЕННА ТА ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)**

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу							Рекомендова на література
	Аудиторна робота денна форма			CPC	Аудиторна робота заочна форма		CPC	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		Лк	П.з / семін.		
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. 1. Безпека людини, суспільства, національна безпека. 2. Основні поняття та визначення. 3. Види небезпек: мікро- та макро- біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. 4. Аксиоми безпеки життєдіяльності. 5. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності.	2	2		7			10	[1,2,3,4,6,10, 16,17,18]
Тема 2. Таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпеки. 1. Ризик, як фактор потенційних небезпек.	2	2		6	2		10	[1,2,3,4,6,10, 16,17,18]

2.Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. 3.Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання. 4. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій.							
Тема 3.Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. 1. Небезпечні геологічні процеси та явища. 2. Небезпечні метеорологічні явища та процеси. 3. Небезпечні гідрологічні явища та процеси. 4.Пожежі у природних екосистемах. 5. Біологічні небезпеки.	2	2		6		10	[1,2,3,4,6,10,16,17,18]
Тема 4. Техногенні небезпеки та їх наслідки. 1.Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. 2.Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. 4.Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. 5.Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму.	2	4		6		10	[1,2,3,4,6,10,16,17,18]
Тема 5. Радіаційна безпека. 1.Джерела радіації та одиниці її вимірювання. 2.Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. 3.Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. 4.Механізм дії іонізуючого випромінювання на тканини організму. 5.Техногенні вибухи: причини та їх наслідки. Ознаки радіаційного ураження. 6.Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. 7.Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. 8.Режим захисту населення 9.Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини.	4			7		13	[1,2,3,4,6,10,16,17,18]

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. 1.Глобальні проблеми людства. 2.Соціально політичні конфлікти. 3.Види тероризму та його вражаючі фактори. 4.Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.	2	2		7			10	[1,2,3,4,6,10, 16,17,18]
Тема 7. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. 1.Глобальні проблеми людства. 2.Соціально політичні конфлікти. 3.Види тероризму та його вражаючі фактори. 4.Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину.	2	2		6			10	[1,2,3,4,6,10, 16,17,18]
Тема 8. Правові та організаційні основи охорони праці 3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. 4. Загальні питання охорони праці 5. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. 6. Законодавство України про охорону праці. 7. Державні нормативні акти з охорони праці. Поняття про стандарти, правила, інструкції, вимоги, норми. 8. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві 9. Відповідальність працівників за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці.	2			6			10	[7,16-19,24, 25,30-32] електронні ресурси
Тема 9. Організація охорони праці на підприємстві 1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. 2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. 3.Основні завдання, функції служби охорони праці. 4.Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. ПЗ .Організація навчання з питань охорони праці	2	2		6			10	[7-9,16-19,24, 25,30-32] електронні ресурси
Тема 10. Профілактика травматизму та професійних захворювань	2	4		6	-	-	13	[7-9,15-19, 28]

5. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. 6. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. 7. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. 8. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням. <i>ПЗ. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві</i> <i>ПЗ. Методи аналізу виробничого травматизму</i>								електронні ресурси
Тема 11. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Загальні положення. 1. Фізіологія праці. Визначення цілі та завдання виробничої санітарії. 2. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. 3. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. 4. Загальна характеристика виробничих факторів робочої зони. 5. Характеристика шкідливостей в робочих зонах, їх дія на організм людини.	2			6	-	-	10	[7,16-20] електронні ресурси
Тема 12. Повітря робочої зони. 1. Робоча зона та повітря робочої зони. 2. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. 3. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. 4. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами 5. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони. <i>ПЗ Дослідження параметрів мікроклімату</i> <i>ПЗ Визначення вмісту шкідливих газів і парів у повітрі експресним методом.</i> <i>ПЗ Дослідження запиленості повітря</i> <i>ПЗ Дослідження освітленості виробничих приміщень</i>	2	6		9			10	[6,7,13,14, 16-19,26] електронні ресурси
Тема 13. Основи виробничої безпеки 1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. 2. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. 3. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.	2	2		6			10	[6,7,13,14, 16-19,26] електронні ресурси

4.Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. 5.Умови ураження людини електричним струмом. <i>ПЗ Надання першої допомоги при виробничих травмах.</i>							
Тема14.Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах 1. Поняття про горіння ,вибух та пожежу. 2 . Загальні правила пожежної безпеки на підприємствах. 3 Класифікація приміщень за вибухо- і пожежонебезпекою. 4. Системи попередження,засоби виявлення та гасіння пожеж. 5.Первинні засоби пожежогасіння. <i>ПЗ. Забезпечення виробничих об'єктів первинними засобами пожежогасіння</i>	2	2		6			10 [6,7,13,14, 16-19,26] електронні ресурси
Всього	30	30		90	2		148

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН1	Проведення лекцій демон - стративним та інтерактивним методом, використовуючи: ілюстрації, презентації, відеороліки. Вправи та розрахунки, усне опитування, практичні роботи.	14	Опрацювання попередніх лекцій. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Дооформлення практичної роботи, виконання якої проводилось на практичному занятті	24
ДРН2	Викладання лекційного матеріалу, Показ прикладів розрахунків із застосуванням активних та інтерактивних методів на лекції і практичних заняттях. Наведення прикладів та методик інтерактивним методом	10	Опрацювання попередніх лекцій. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Дооформлення практичної роботи, виконання якої проводилось на лабораторному занятті	12
ДРН3	Викладання лекційного матеріалу, Показ прикладів розрахунків із застосуванням активних та інтерактивних методів на лекції і лабораторних заняттях. Наведення прикладів та методик інтерактивним методом	20	Опрацювання попередніх лекцій. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Дооформлення лабораторної роботи, виконання якої проводилось на лабораторному занятті	30
ДРН4	Викладання лекційного матеріалу, Показ прикладів розрахунків із застосуванням активних та інтерактивних методів на лекції і практичних заняттях. Наведення прикладів та методик інтерактивним методом	16	Опрацювання попередніх лекцій. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. До оформлення практичної роботи, виконання якої проводилось на лабораторному занятті	24

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.1.2. Сумативне оцінювання

і. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено (д/ф)

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Виконання і захист звітів практичних та лабораторних робіт	20 балів/20%	2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 15 тиждень
1.	Комп'ютерне тестування засвоєння теоретичного матеріалу – тест множинного вибору М1	20 балів/20%	7 тиждень

2.	Комп'ютерне тестування засвоєння теоретичного матеріалу – тест множинного вибору M2	20 балів/20%	12 тиждень
3.	Виконання реферату з презентацією згідно індивідуального завдання	10 балів / 10%	13 тиждень
4.	Екзамен	30 балів/ 30%	15 тиждень

Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено (заочна форма)

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
	Комп'ютерне тестування засвоєння теоретичного матеріалу – тест множинного вибору M1	35 балів/35%	протягом сесії
	Комп'ютерне тестування засвоєння теоретичного матеріалу – тест множинного вибору M2	35 балів/35%	перше та останнє заняття
	Екзамен	30 балів/30%	передостаннє заняття

5.2.1. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Виконання і захист практичних робіт	<10 балів Вимоги щодо завдання не виконано	12-15 балів Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	16-18 балів Виконано усі вимоги завдання	19-20 балів Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Тестування засвоєння лекційного матеріалу M1	<10 балів Вірних відповідей менше 11 з 20	12-15 балів Вірних відповідей 12 - 15 з 20	16-18 балів Вірних відповідей 16 -18 з 20	19-20 балів Вірних відповідей 19 з 20
Тестування засвоєння лекційного матеріалу M2	<11 балів Вірних відповідей менше 11 з 20	12-15 балів Вірних відповідей 12 - 15 з 20	16-18 балів Вірних відповідей 16 -18 з 20	19-20 балів Вірних відповідей 19 з 20
Підготовка та захист презентації згідно індивідуального завдання	<5 балів Вимоги щодо завдання не виконано	6-7 Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	8-9 Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання	10 Виконано усі вимоги завдання
Екзамен	<17 балів	18-23 балів	24-27 балів	28-30 балів
письмова відповідь на екзаменаційний білет	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо виконання	Виконано усі вимоги завдання
Всього		60-74	75-89	90-100

5.3 Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Правильні відповіді під час захисту практичних робіт зі зворотним зв'язком з викладачем	Протокол 1-15 тижнів
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи	Протокол 1-15 тижнів

	над виконанням та оформленням практичних робіт протягом занять.	
--	--	--

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і
формативного оцінювання.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Методичне забезпечення

1. Бедрій Я.І., Боярська В.М., Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посіб. для студ. техн. вузів. – Л., 2017. – 275 с.
2. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / За ред. М. Назарука. – Львів: "За вільну Україну", 2017 – 275 с.
3. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини Навчальний посібник – К.: Знання, 2021. – 334 с.
4. Джигирей В. С., Жидецький . Безпека життєдіяльності. – Львів. – “Афіша”. – 2000. – 254 с.
5. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ “Компанія ВІД”. – 2020. – 230 с.
6. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці / В. В. Березуцький. – [Б. м.] : LAP Lambert Academic Publishing, 2019. – 108 с.
7. Одарченко М.С., Одарченко А.М., Степанов В.І., Черненко Я.М. Основи охорони праці: підручник за ред.. М.С. Одарченко . – Х. : Стиль-Издат, 2017. – 334 с. ISBN 966-7885-84-4. 341 с
8. Безпека людини у сучасних умовах : монографія / В. В. Березуцький [та ін.] ; заг. ред. В. В. Березуцький. Нац. техн. ун-т "Харківський політехн. ін-т". – Харків : ФОП Мезіна В. В., 2018. – 208 с.
9. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник / О. В. Пожарова. - Одеса, 2022. - 86 с.
10. Voinalovych O.V., Golopura S.M. Occupational Safety and Health. Practical. Охорона праці. Практикум. Навчальний посібник. 83842- К., 2019. – 448 с.
11. Яремко З.М., Тимошук С.В., Писаревська С.В., Стельмахович О.Б. Охорона праці : навч. посібник за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 430 с.
12. Кіт Л.Я. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані / Л.Я. Кіт, Н.В. Наливайко. – Львів: "Друк на потребу", 2017. – 135 с.
13. Батлук В. А. Охорона праці : навч. посібн. / В. А. Батлук, М. П. Кулик, Р. А. Яцюк. – Львів : вид-во національного університету “Львівська політехніка”, 2019. – 360 с.
14. Бровенко Т. В. Основи охорони праці : Опорний конспект лекцій / Т. В. Бровченко – К. : КНТЕУ, 2019. – 52 с.
15. Гогіташвілі Г. Г. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами : навч. посіб. / Г. Г. Гогіташвілі, Є.-Т. Карчевські, В. М. Лапін. – К. : Знання, 2017. – 367 с.
16. **Методичне забезпечення**
17. Безпека життєдіяльності. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. частина – 1. Суми, 2023 р., 70 с.
18. Семерня О.В. Безпека праці: навч. Посібник/ Семерня О.В., Василенко О.О., Хворост Т.В., Кіндя О.П., – Суми, СНАУ - 2023. – 183 с.
19. Безпека праці. Організація самостійної роботи студентів . частина – 1. Суми, 2020 р., 45 с.
20. Безпека праці. Курс лекцій. частина – 1. Суми. - 2020 р., 60 с.
21. Семерня О.В., Василенко О.О., Хворост Т.В., Кіндя О.П. Курс лекцій з дисципліни «Безпека праці» (частина II), Суми, СНАУ. - 2022. -82с

Рекомендована література

Базова

1. Закон України "Про охорону праці" від 14 жовтня 1992 р. (Із змінами від 26.11.2002).
2. Кодекс Законів про працю в Україні.
3. Закон України "Про пожежну безпеку". – К., 2005
4. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23.09.99 р. №1105.
5. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 «Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 1 серпня 1992 р.
10. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
11. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
12. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2009. – 480 с.
13. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
14. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
15. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
16. Купчик М.П., Гандзюк М.П. та ін. Основи охорони праці. — К.: Основа, 2000. — 410 с.
17. Жидецький В.Ц., Джигірей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. – Вид. 2-е, стереотипне. – Львів: Афіша, 2010. – 347с.
18. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.
19. Ярошенко І.Ф. Безпека життєдіяльності в інженерних рішеннях: Навчальний посібник – Суми. Видавництво „Довкілля”, 2009, 390с.
20. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2009. – 408 с.
21. Геврик Є.О. Охорона праці: [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. — 2-е вид., перероб. та допов.. — К.: Ніка-Центр: [Ельга], 2009. — 294 с
22. Зеркалов Д.В. Основи охорони праці: Навч. посіб.: У 3 ч. / Міжнар. АН екології та безпеки життєдіяльності. — [К.]: Інтеллект, 2010. — 129 с.
23. Керб Л.П. Основи охорони праці. – К., 2005. – 215 с.

24. Основи охорони праці: Навч. посіб. / [І.О.Воронов, І.Д.Коваленко, П.В.Афанасьєв, Т.В.Булгач]. — К.: Генеза, 2010. — 262, [1] с.
25. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. — К.: ____ 2009 — ____ с.
26. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. — Львів: "Тріада плюс", 2010. — 648 с.
27. Протоєрейський О.С., Запорожець О.І. Основи охорони праці: [Навч. посіб. для студ. техн. спец. вищ. навч. закл.] / О.С.Протоєрейський, О.І.Запорожець; Нац. авіац. ун-т. — К., 2002. — 523 с.
28. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. — Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
29. 29. Безпека життєдіяльності. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. частина – 1. Суми, 2015 р., 30 с.
30. Безпека життєдіяльності. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. частина – 2. Суми, 2015 р., 45 с.
31. Безпека життєдіяльності. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. частина – 3. Суми, 2015 р., 60 с.
32. Бедрій Я.І., Боярська В.М., Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посіб. для студ. техн. вузів. — Л., 2015. — 275 с.
33. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / За ред. М. Назарука. — Львів: "За вільну Україну", 2007 — 275 с.
34. Заплатинський В. М. Основи кримінологічної безпеки сучасного бізнесу: Навч. посіб. для вузів. — К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2010. — 141 с.
- Заплатинський В. М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. — К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2009. — 207 с.
35. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини. — Л.: Львівський банківський коледж, 2008. — 192 с.
36. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. — К.: Вища шк., 2005. — 238 с.
37. Пістун І. П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. — Суми: Вид-во "Університетська книга", 2009. — 301 с.
38. Безпека життєдіяльності. /Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний. За ред. Желібо С. П.: Навч. посібник. — Львів, "Новий Світ-2000". — 2001. — 320 с.

Допоміжна

1. Кодекс Законів про працю в Україні.
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 21 вересня 2022 р. № 2620-IX
3. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994р. № 4005- XII (Із змінами від 03.11.2022 № 2718-IX).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві». (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 97 від 04.02.2023).
5. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
6. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
7. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.

8. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

Додаткові джерела

9. Офіційний сайт Держпраці України : <http://www.dnopr.kiev.ua>
10. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України: <http://www.mns.gov.ua>
11. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» :<http://www.nau.ua>
12. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua>.
13. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua>.
14. Левченко І.В. Необхідність вивчення освітнього компоненту «Безпека праці» в умовах СНАУ. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів СНАУ 14-18 квітня 2025 р. Суми.
15. Левченко І.В. Визначення оптимальних діапазону розмірів частинок водяного туману для ефективного пожежогасіння в холодильних камерах. Том 349 № 2 (2025): Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Технічні науки
16. Сумісність людей і профпідбір з точки зору їх хронотипу. Ірина Левченко. Збірник матеріалів Всеукраїнського соціолінгвістичного семінару. 30 жовтня 2023 р. С.25-26. СНАУ.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
4. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
5. <http://www.iacis.ru>- Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
6. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
7. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
10. www.dnopr.kiev.ua (Державний комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду)
11. <http://www.ketc.kiev.ua/> Київський експертно-технічний центр.

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП

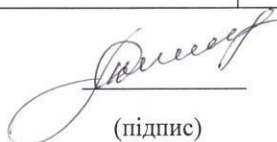

Олександр ЧЕХ

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри)

(підпис)

Марина ШКУРКО